МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ

ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ ПО ГОРИТЕ

София, бул. "Христо Ботев" №55, п.код 1040, тел. централа 98511199, факс 981 37 36

Изх. № ИАГ-15939
София, 06.05.2015г.

ДО
ИНЖ. ТИХОМИР ТОМАНОВ
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР НА
АСОЦИАЦИЯ ОБЩИНСКИ ГОРИ
ул. „ПИРОТСКА" № 5
СОФИЯ – 1301

На Ваш № 0206/23.02.2015 г.

Относно: *Проект на „Наръчник за превръщането на издънковите гори във високостъблени чрез средностъблено стопанство"*

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ТОМАНОВ,

Предоставеният от Вас проект на „Наръчник за превръщането на издънковите гори във високостъблени чрез средностъблено стопанство" беше изпратен на Опитна станция по дъбовите гори - гр. Бургас за представяне на научно становище. След като взехме предвид неговите основни изводи и предложения, а също така и досегашния практически опит, нормативните документи и публикациите в специализираната литература, изразяваме следното становище:

Понятието „средностъблено насаждение" е въведено най-напред във Франция, след това и в други страни на Западна Европа. Необходимостта от въвеждането на тази форма на стопанисване възниква преди повече от 200 години поради масово разстройване на горите, в резултат от прилагане на неправилни изборни сечи в тях. В основата й е методът за постепенно изтощаване на издънковата компонента чрез многократното изсичане и заместването й с разновъзрастни, семенни по произход дървета, произлезли от системното осеменяване на насажденията от дърветата – семенници.

Средностъбленото стопанство се провежда вече повече от 20 години при стопанисването на издънковите дъбови гори в България. То е опит за адаптиране на френското понятие средностъблено насаждение при нашите условия, като е обосновано от две основни предположения:

На първо място короните на дърветата-семенници ще се разрастват по подобие на свободно растящите дървета (Костов, 1994), което не винаги е така, тъй като още от самото начало поведение на свободно растящи дървета имат само тези семенници, които са доминирали в насаждението и не са изпитвали сериозна конкуренция. Всички останали дървета отначало реагират негативно на големия растежен простор, който получават, след което, в зависимост от първоначалната си жизненост и положение в склопа, част от тях може да изсъхнат, а останалите постепенно се възстановяват. При някои дървета старата

корона изсъхва и се замества от напълно пълноценна нова вторична корона. При част от семенниците 15-18-та години след сечта възстановяването все още не е приключило. Това забавя встъпването на дърветата в активна репродуктивна възраст.

На второ място се предвижда, че след три ротации, или 80-120 години, издънките, които са преимуществено церови, ще се изтощят, но това е само предположение, тъй като не може да се каже колко ще продължи „изтощаването".

Наред с това се изисква 10 години след извеждане на „условно голата сеч" да се изведе осветление, като се остави по една издънка на пън, което да послужи за избор на нови семенници (отново издънкови). Това изискване, по признание на автора, никъде не е изпълнено, дори и в експериментален порядък - нещо напълно обяснимо, защото става въпрос за извеждане на сеч „без материален добив" – т.е. икономически неизгодна.

В по-гъстите насаждения е невъзможно да се намери предлаганият брой от 100-150 броя дървета на хектар, подходящи за семенници, а необходимостта от възстановяване на изпадналите в стрес дървета-семенници през първите години след извеждане на „условно голата сеч" също не е в полза на този начин на стопанисване.

Не е обосновано твърдението, че чрез този начин на стопанисване ще се увеличи продуктивността на насажденията, по-вероятно е след всяка ротация то да намалява – нали се изтощава.

Отчитаното намаляване на продуктивността на издънковите дъбовите гори през последното десетилетие е резултат не толкова от тяхното „изтощаване", а по-скоро поради други две причини: първата е механичното включване на по-нископродуктивни гори от бившия клас за реконструкция, а втората –силното равномерно изреждане на дъбовите издънкови гори в резултат от прилагането на краткосрочно-постепенни сечи.

Алтернатива на сега прилаганите „равномерни" сечи – краткосрочно-постепенна или условно гола при средностъбленото стопанисване, са неравномерните (котловинни) безсрочни сечи, които най-добре имитират естествените природни нарушения, които винаги са дребноплощни в дъбовите гори, но при задължително премахване на т.нар. „турнуси на сеч" и стопанисването на отделните насаждения според тяхното състояние.

Във връзка с гореизложеното изразяваме следната позиция:

1. Предлаганият наръчник представлява задълбочен преглед на средностъбленото стопанисване извън страната и развитието му през последните 25 години в България.

2. Средностъбленото стопанство в България е обосноваване като лесовъдска система на база хипотези и предположения и досега не е преминало през пълен цикъл на евентуална трансформация.

3. Недостатъчният 20-годишен опит от прилагането на средностъбленото стопанство не дава основания да се разширява приложението му чрез включване на нови насаждения. В определените вече издънкови дъбови насаждения, където състоянието на семенниците и насажденията като цяло е задоволително, да продължи стопанисването им с опитна цел.

4. На този етап не може да се предвиди срокът за трансформиране на издънково насаждение в семенно чрез средностъблено стопанисване. Възможно е опитът да продължи до изтощаване на издънковата компонента, като се очаква да се получи относително разновъзрастно насаждение, смесено по произход. Най-качествените и жизнени семенници от които може да се получи дървесина с по-ценни потребителски качества, е добре да се отглеждат неопределено дълго време. Това ще повиши икономическата (потребителска) стойност на насажденията.

5. В изготвения проект за изменение и допълнение на Наредба № 8 за сечите в горите сме предвидили да отпадне чл. 39, тъй като липсват достатъчно обективни, научно обосновани критерии при избора на насаждения, подходящи за стопанисване по предлагания начин. Това не изключва възможността за провеждане на сечи за средностъблено стопанисване с опитна цел по реда на чл. 46, ал. 1 от същата наредба.

Изпълнителна агенция по горите оценява положително предприетите действия от Асоциация общински гори за решаване на въпроси, свързани с управлението и стопанисването на горските територии, както и за усъвършенстване на нормативната уредба. Очакваме успешното взаимно сътрудничество да продължи и в бъдеще.

ИНЖ. ТОНИ КРЪСТЕВ
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР НА ИАГ

ЕР/ГЛД

